

KUR'AN'DA "ASHABÜ'L-KARYE" KISSASI ve DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

The Story of "the Companions of the City" in the Qur'an

Nurettin TURGAY*

Özet

İnsanların ihtiyaç duyduğu alanlarla ilgili zengin bir muhtevaya sahip olan Kur'an-ı Kerim'de, insanları eğitmek, tarihteki kişi ve hadiselerle ilgili bilgi vermek ve tarih şuuru kazandırmak için çeşitli kıssalar da anlatılmıştır. Bunlardan birisi olan Yâsin süresindeki "Ashâbü'l-Karye" kıssası başka bir takım özellikleri yanında özellikle İslâm davetçileri için bir örnek niteliğindedir. Bu makale, kıssanın mesajlarını bir bütün olarak ele almakta ve eğitimcilerle davetçilerin kıssadan nasıl yararlanacaklarının ip uçlarını vermeyi hedeflemektedir. Kıssada isimleri kapalı tutulan kişi ve sembol şahsiyetlerin kimler olabileceği ile ilgili de kaynaklara dayalı tahminlerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler

Kur'an, Yasin Süresi, Ashabu'l-Karye, Kissa, Tebliğ, Eğitim.

Giriş

İlahi bir kitap olan Kur'an-ı Kerim'de hata ve kusur aramak, yanlış olur. "Eğer Kur'an Allah'tan başkası tarafından gönderilmiş olsaydı, kesinlikle onda birçok çelişki bulurlardı"¹ ayeti, bu gerçeği açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Yüce Allah, bu Yüce Kuran'ı, düşünen ve öğüt alan insanların okuyup anlaması için göndermiş ve onu, kendileri için kolaylaştırmıştır. Bu husus, Kâmer suresinde dört ayrı ayette aynı ifadelerle tekrarlanmaktadır: "Andolsun biz, Kur'an'ı öğüt almak için kolaylaştırdık. Öğüt alan yok mudur?"² Biz bundan cesaret alarak, Yasin suresindeki bir kıssayı değerlendireceğiz. Kur'an kıssaları konusuna kısaca değindikten sonra, üzerinde duracağımız kissa ile ilgili ayetlerin mealine yer vereceğiz; eski ve yeni tefsir alimlerinin konu ile ilgili bazı görüşlerine yer verip, kıssayı detaylı bir şekilde yorumlamaya çalışacağız.

Kur'an kıssaları, Kur'an'ın üçte birini oluşturmaları münasebetiyle, başlangıcından bu yana tefsir

Abstract

The Holy Qur'an has very many important themes in various fields of human life etc. It tells many prophetic and historic story to educate people and give information about historical events and people. "Ashabu'l-Qarya (Companions of the City)" which is mentioned in Surah Yasin is one of the important Qur'anic stories. The story of Ashabu'l-Qarya has a good example for muslim preachers and teachers in their works. This article considers all sides of the story and aims to give correct direction to muslim preachers and teachers about the usage of the story in their activities. There are also some predictions in the article about the unknown figures of the story.

Key Words

Kur'an, the Companions of the City, Qur'anic stories, Education, Surah Yasin.

çalışmalarında önemli bir yer tutmaktadır. Kur'an kıssaları, çeşitli yönlerden ele alınıp işlenmeğe müsait oldukları için, her ilim adamı bunları kendi sahaları açısından değerlendirmekte ve onlarla ilgili çeşitli eserler telif etmektedir. Günümüzde konulu tefsir çalışmaları daha bir yaygınlık kazandığından, bu çerçevede Kur'an kıssaları da başlı başına müstakil araştırmalara konu olmuştur.

Kur'an'ın hedeflediği bütün gayeler, çeşitli hikmet ve ibretlerle dolu olan Kur'an kıssaları için de, gaye olarak değerlendirilebilir. Bu gayeleri, iki ana maddede özetlememiz mümkündür:

a. Peygamberi teselli ederek, onun azim ve iradesini bilemek.

b. İnsanları düşündürerek, bu kıssalardan birçok açıdan ders ve ibret almalarını sağlamak.³

Kur'an kıssalarının insanı düşündürmeğe yönelik olan bu ikinci şıkkı, çok geniş kapsamlıdır. Burada insan eğitiminin, terbiye ve tebliğ metodunun önem-

* Yrd.Doç.Dr., Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

¹ en-Nisa 4/82.

² el-Kâmer 54/17,22,32,40.

³ Reşit Rıza, Muhammed, Tefsirü'l-Menar, Beyrut, ts., I, 327 vd; Şimşek, M. Sait, Kur'an Kıssalarına Giriş, İstanbul 1993, s.71.

li bir yeri vardır.⁴ Küssalar, insanın ruh ve fikir yapısı bakımından şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bundan dolayı Kur'an küssalarının da, insanların İslâmî kimlik ve şahsiyetinin gelişmesinde önemli bir etkisi olmaktadır. Aslında Kur'an'daki küssaların hemen hemen tümünde eğitim, tebliğ ve diyalog konularında çeşitli mesajların verildiği gözlenmektedir.

Çalışmamızda, Kur'an küssalarından "Ashabu'l-Karye"yi değerlendirmeden önce ilgili ayetlerin mealini vermek istiyoruz:

"Onlara, kendilerine elçilerin geldiği şu kent halkını misal olarak anlat. Biz onlara iki elçi gönderdik, onları yalanladılar. Biz de onları (elçileri, üçüncüsü ile destekledik. Dediler ki: 'Biz, size gönderilen elçileriz.' (Kentliler) dediler ki: 'Siz de bizim gibi insandan başka bir şey değilsiniz. Rahman, herhangi bir şey indirmemiştir. Siz, sadece yalan söylüyorsunuz.' (Elçiler) dediler ki: 'Rabbimiz bilir ki biz, size gönderilmiş elçileriz. Bizim üzerimize düşen, yalnız açıkça duyurmaktır.' (Kentliler) dediler ki: 'Doğrusu biz, sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık. Eğer bu işten vazgeçmezseniz, sizi mutlaka taşlarız ve bizden size acı bir azap dokunur.' (Elçiler) dediler ki: 'Uğursuzluğunuz, sizin kendinizdendir. Size öğüt verildiği için mi (uğursuzluğa uğruyorsunuz)? Hayır, siz aşırı giden bir kavimsiniz.' Kentin en uzak yerinden koşarak gelen bir adam, 'Ey kavmim, elçilere uyun! Sizden herhangi bir ücret istemeyenlere uyun. Onlar, doğru yoldadırlar. Ben, niçin beni yaratana kulluk etmeyeyim? Siz de hep O'na döndürüleceksiniz. Ondan başka tanrılar edinir miyim hiç? Eğer o çok esirgeyen, bana bir zarar vermek dilese, onların şefaati bana hiçbir yarar sağlamaz ve onlar beni kurtaramazlar. O takdirde ben, apaçık bir sapıklık içinde olurum. Ben sizin Rabbinize inandım, beni dinleyin,' dedi. Ona, 'Cennete gir!' denilince, 'Keşke kavmim, Rabbinin beni başışladığını ve beni ağırlayanlardan kıldığını bilseydi!' dedi. Ondan sonra biz, kavminin üzerine gökten bir ordu indirmedik, indirici de değildik (buna gerek yoktu). Sadece korkunç bir gürültü oldu, hemen sönüverdiler. Yazık şu kullara! Kendilerine hiçbir elçi gelmezdi ki, mutlaka alay etmesinler. Görmediler mi, kendilerinden önce nice kuşakları yok ettik; onlar bir daha kendilerine dönüp gelmezler. Ancak hepsi toplandığı zaman, huzurumuza getirileceklerdir."⁵

"Onlara, kendilerine elçilerin geldiği şu kent halkını misal olarak anlat," mealindeki ayet, küssanın girişi, ondan itibaren anlatılan bölüm; elçilerin halka

gelişi, halkla olan tartışmaları, şehrin uzak tarafından bir kişinin gelerek elçileri desteklemesi, bu kişinin halka nasihat ve öğütlerde bulunması ise, küssanın gelişme; küfürde inat eden halkın helak oluşunu anlatan son ayetler de küssanın sonuç bölümünü oluşturmaktadır.

Eski ve yeni müfessirlerin çoğuna göre, Ashabu'l-Karye küssasında söz konusu olan kent Antakya, ilk iki elçi, İsa (a.s.)'ın havarilerinden Yuhanna ve Pavlus, üçüncüsü Şem'un ve şehrin öbür tarafından koşarak gelen adam ise, Habib-i Neccâr'dır. Bazı tefsir kaynaklarında ise, farklı isimlere yer verilmektedir.⁶ Bazı alimler de, bu kıssada söz konusu olan yer ve kişilerin ismi üzerinde durmamaktadır.⁷ Çağdaş Kur'an araştırmacılarından Muhammed Esed (ö. 1992), ilk iki elçinin Musa ve İsa peygamberler, üçüncüsünün ise Hz. Muhammed (s.a.v.) olduğunu, şehrin öbür ucundan gelip insanları elçilere tabi olmaya çağıran kişinin de, bu peygamberlerin yoluna davet eden tebliğcileri temsil ettiğini söyleyerek bu kıssayı sembolik olarak açıklamaya çalışmıştır.⁸ Yaşayan müfessirlerimizden Süleyman Ateş de, bu kıssada söz konusu olan toplum ile Hz. Muhammed'in (s.a.) kavmi arasında bir ilişki ve benzerlik olduğunu söyleyerek, kıssadaki olaylarla sahabeler arasında meydana gelen bazı olayları mukayese etmektedir. Ona göre bu küssanın anlatılmasından gaye, müşriklerin, Hz. Muhammed'e karşı tutumlarını tasviridir.⁹ Süleyman Ateş, bu gibi yorumlarda bulunmakla beraber, Kur'an küssalarının hayali şeyler olmayıp tarihi hadiselerin birer parçası olduğunu da söylemektedir.¹⁰

Kanaatimize göre, bu kıssa hakkında değişik yorumlar yapılsa da, onun anlatılmasının asıl hedefi, insanlara bazı mesajlar vermektir. Bu mesajları verirken, söz konusu olan küssanın meydana geldiği yer, tarih ve olayda yer alan kişilerin isimleri ise pek önemli değildir. Olayın meydana geldiği yerin, tarihin ve olayda yer alan kişilerin isimlerinin değişmesi, olayın sonucu ve verilmek istenen mesajlar açısından herhangi bir önem taşımamaktadır. Onun için

⁶ et-Taberi, Ebu Cafer Muhammed b. Cerir, *Camiu'l-beyan an te'vili ayi'l-Kur'an*, Beyrut 1995, XXII, 186 vd.; el-Maverdi, Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Habib, *en-Nuketü ve'l-uyun*, Beyrut 1992, V, 10; el-Mansûri, Mustafa el-Hasan, *el-Muktataf min uyuni't-tefâsir* (nşr. Muhammed Ali es-Sabuni), Beyrut 1996, IV, 338 vd.; Yazır, Elmalılı Muhammed Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, İstanbul 1971, VI, 4015 vd.

⁷ İbn Kesir, *Tefsiri'l-Kur'ani'l-azim*, Beyrut 1969, III, 566 vd.; Mevdudi, Ebu'l-A'la, *Tefhimu'l-Kur'an* (trc. Muhammed Han Kayani ve diğerleri), İstanbul 1991, IV, 573; Ateş, Süleyman, *Kur'an-ı Kerim Tefsiri*, İstanbul 1995, IV, 2151.

⁸ Esed, Muhammed, *Kur'an Mesajı* (trc. Cahit Koytak-Ahmet Ertürk) İstanbul 1999, II, 898 vd.

⁹ Ateş, Süleyman, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, İstanbul ts., VII, 343 vd.

¹⁰ a.mlf., *İslam'a İtirazlar ve Kur'an-ı Kerim'den Cevaplar*, Ankara, ts., s. 465.

⁴ Kutub, Seyyid, *et-Tasviru'l-Fenni fi'l-Kur'an*, Kahire 1992, s.144; Menna' el-Kattan, *Mebahis fi Ulumi'l-Kur'an*, Beyrut 1990, s.310; Hamidullah, Muhammed, *Kur'an-ı Kerim Tarihi* (trc. M. Said Mutlu), Ankara 1991, s. 21 vd; Şengül, İdris, *Kur'an Küssaları Üzerine*, İzmir 1994, s. 312 vd.

⁵ Yasin 36/13-32.

Kur'an'da yer alan kıssalarda genel olarak zaman, mekan ve şahıs isimleri üzerinde durulmamaktadır.

Ashabu'l-Karye kıssasının yer aldığı Yasin suresi, Mekke'de nazil olmuştur.¹¹ Bilindiği üzere Mekke'de nazil olan ayetler daha ziyade, iman ve ahlak konularını kapsamaktadır. Dolayısıyla Ashabu'l-Karye kıssası da inanç, ahlak, tebliğ ve diyalog konuları çerçevesinde ele alınmalıdır.

A. Ashabu'l-Karye Kıssasının Muhtevası

Diğer Kuran kıssalarında olduğu üzere, Ashabü'l-Karye kıssasında da çeşitli mesajlar verilmektedir. Bu kıssada üzerinde durulan konuları maddeler halinde şöyle sıralamamız mümkündür:

1- Bu kıssada, Mekke dönemi müslümanlarına sabır ve metanet telkin edilmektedir. Kıssanın baş tarafında verilen bilgilere göre köye (kente) giden elçiler, bura halkını Allah'a inanmaya ve kendilerine uymaya çağırılmışlar; bu konuda kendilerinin tebliğle görevli olduklarını söylemişlerdir. Halk ise onlara inanmamış ve "Siz de bizim gibi insandan başka bir şey değilsiniz. Rahman bir şey indirmemiştir. Siz sadece yalan söylüyorsunuz," diyerek onlara itirazda bulunmuşlardır. Yüce Allah bu kıssada bu bilgileri vererek, geçmişte de elçilere bu gibi itirazların yapıldığını haber vermekte, Hz. Muhammed'i ve onun yolunu takip eden ümmetini bir nevi teselli etmektedir.¹² Çünkü peygamberimiz için de benzer şeyler söyleniyordu: "Dediler: Bu elçiye ne oluyor ki yemek yiyor, çarşılarda geziyor? Ona, kendisiyle beraber uyarıcı olacak bir melek indirilmeli değil mi?"¹³ Kur'an'da, bu çeşit sorulara şöyle cevap verilmektedir: "Senden önce gönderdiğimiz bütün elçiler de yemek yerler, çarşılarda gezerlerdi. Biz, sizi birbiriniz için bir sınama yaptık, (bakalım) sabrediyor musunuz? Rabb'in (yaptıklarınızı) görmektedir."¹⁴ Bu ayet, yukarıdaki ayette sorulan sorular üzerine nazil olmuştur. Yani yukarıdaki ayette dile getirilen sorular, bu ayetin nuzul sebebi konumundadır.¹⁵

Kur'an'da, diğer peygamberlere yapılan bu çeşit itirazların başka örnekleri de vardır. Mesela, Nuh (a.s.)'in kavminin ileri gelenleri, onun elçiliğini inkar ederken aynı şeyleri söylemişlerdi: "Ant olsun biz, Nuh'u kavmine gönderdik. (Onlara): 'Ey kavmim, Allah'a kulluk edin, Ondan başka tanrınız yoktur, korunmaz mısınız?' dedi. Kavminin içinden ileri

gelen inkarcı bir grup, şöyle dedi: Bu da sizin gibi bir insandan başka bir şey değildir. Size üstünlük kurmak istiyor. Eğer Allah dileseydi, melekleri indirirdi. Biz, ilk babalarımız içinde böyle bir şey olduğunu işitmedik. O, kendisinde delilik bulunan bir adamdır, başka bir şey değildir. Hele bir süreye kadar onu gözletleyin."¹⁶

Başka bir peygamberin de bu çeşit itirazlara maruz kaldığını Kur'an'dan öğreniyoruz: "Onların içinde de kendilerine, 'Allah'a kulluk edin, sizin Ondan başka tanrınız yoktur, korunmaz mısınız?' diyan bir elçi gönderdik. Kavminden, kendilerine dünya hayatında bol nimet verdiğimiz o inkar eden ve ahiret buluşmasını yalanlayan eşraf takımı dedi ki: Bu da sizin gibi bir insandan başka bir şey değildir. Sizin yediğinizden yiyor, içtiğinizden içiyor. Eğer sizin gibi bir insana itaat ederseniz, o taktirde siz, mutlaka ziyana uğrayanlardansınız demektir."¹⁷

O halde, müşriklerin Hz. Muhammed (s.a.v.)'e yaptıkları itirazların benzeri, geçmiş peygamberlerin çoğuna da yöneltilmiştir. Peygamberler, bu gibi soru ve itirazlar karşısında sabır ve metanetle hareket ederek, hepsinin üstesinden gelmişlerdir.

Tarihin çeşitli dönemlerinde, Yüce Allah tarafından insanları hidayete kavuşturmak ve Allah'a inanmaya çağırarak için görevlendirilen elçilere itirazlar yapılmış ve onlara çeşit sorular yöneltilmiştir. Bu gibi itiraz ve sorular, o sorulara yönelen kişilerin anlayış kıtlığından ve psikolojik problemlerinden kaynaklanmaktadır. Nitekim çeşitli ayetlerde, buna benzer soru ve itirazların yersizliğine dikkat çekilmektedir.¹⁸

Her zaman olduğu gibi bugün de tebliğ görevini üstlenen, üstlendiği bu görevin yerine getirme çabası içine giren ve bunun neticesinde başkalarıyla diyalog içerisinde bulunan kişilerin, bu gibi tenkit ve itirazlarla karşılaşması, pek tabiidir. Böyle bir pozisyon-daki kişilerin sabırlı ve metanetli olması gerekir.

2- Ashabu'l-Karye kıssasında üzerinde durduğumuz diğer bir konu, elçilerin, "Bizim üzerimize düşen, yalnız açıkça duyurmaktır,"¹⁹ şeklindeki mesajlardır. Tarih boyunca bütün peygamberlerin ve onların yolunda yürüyen, onların emanet olarak bıraktığı tevhit mücadelesini veren tüm kişilerin ortak görevi, Allah'ın mesajını insanlara ulaştırmaktır. Bu mesajı kabul etmek veya etmemek, muhatap olan kişilerin iradesine bağlı olan bir şeydir. Tebliğcilerin, bunu zorla kabul ettirmeleri söz konusu değildir. Bu konu, başka ayetlerde de dile getirilmektedir:

¹¹ Celaleddin el-Mahalli ve Celaleddin es-Suyuti, *Tefsiru'l-Celaleyn*, Dimaşk ts., s. 581; en-Nesefi, Ebu'l-Bereket Abdullah b. Ahmed b. Mahmud, *Medariku't-tenzil ve hakaiku't-te'vil*, (Hazin tefsirinin kenarında) Beyrut ts., IV, 2.

¹² Derveze, İzzet, *et-Tefsiru'l-Hadis* (trc. Ahmet Çelen ve diğerleri), İstanbul 1998, II, 20.

¹³ el-Furkan 25/7.

¹⁴ el-Furkan 25/20.

¹⁵ el-Kurtubi, Muhammed b. Ahmed, *el-Cami' li ahkâmi'l-Kur'an*, Beyrut 1988, XIII, 6, 11.

¹⁶ el-Mü'minun 23/23-25.

¹⁷ el-Mü'minun 23/32-34

¹⁸ İbrahim 14/11; el-İsra 17/94,95; el-Enbiya 21/7,8; el-Kamer 54/24...

¹⁹ Yasin 36/17.

"Dinde zorlama yoktur. Doğruluk, sapıklıktan seçilip belli olmuştur. Kim tağüt (şeytan)ı inkar edip Allah'a inanırsa, muhakkak ki o, kopmayan sağlam bir kulpa yapmıştır. Allah işitendir, bilendir."²⁰

"Öğüt ver, çünkü sen ancak öğüt verensin; onların üzerinde zorlayıcı değilsin."²¹

"Biz her ümmete, bir mensek (ibadet yolu) yaptık. Bu işte seninle asla çekişmesinler. Sen Rabb'ine çağır. Kuşkusuz sen, doğru bir yol üzerindesin."²²

"Elçiye düşen, apaçık tebliğden başka bir şey değildir."²³

Bu şekilde, tebliğ görevini yerine getirmiş olma duygusu, insanı psikolojik açıdan rahatlatmakta ve mutlu kılmaktadır. Bu nedenle, dini tebliğ vazifesini üstlenen kişilerin, bu vazifelerini ihlas ve samimiyetle yerine getirme çabası içerisinde bulunmaları ve başkalarını zorla kendi çizgilerine getirme gayreti içerisinde olmamaları gerekir.

3- Bu kıssada dikkati çeken bir nokta da elçilerin inkarcılar tarafından "uğursuzluk" getirmekle itham edilmeleridir. İnkarcılar onlara, "Doğrusu biz sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık," demişlerdi. Elçiler onlara, uğursuzluklarının kendilerinden kaynaklandığını söylemişlerdi. Kur'an'da bildirildiğine göre, birçok peygamber bu gibi ithamlarla karşılaşmıştır. Bununla ilgili ayetlerden bazıları şöyledir:

"Andolsun biz, Fir'avn ailesini tuttuk, öğüt alsınlar diye yıllarca kılıkla ve ürünleri azaltmakla sıktık. Onlara bir iyilik geldiği zaman, 'Bu, bizimidir' derler. Kendilerine bir kötülük ulaşırsa, Musa ve onunla beraber olanları uğursuz sayarlardı. İyi bilin ki, onların uğursuzluğu, Allah katındadır. Fakat çokları bilmezler."²⁴

"Andolsun biz, Semûd (kavmin)e kardeşleri Salih'i 'Allah'a kulluk edin!' diye gönderdik. Baktı ki onlar, birbirleriyle çekişen iki bölük olmuşlar. Onlara, 'Neden iyilikten önce kötülüğün acele gelmesini istiyorsunuz? Esirgenmeniz için Allah'tan mağfiret dilemeniz gerekmez mi?' dedi. 'Senin ve seninle beraber bulunanların yüzünden uğursuzluğa uğradık,' dediler. (O da) onlara, 'Uğursuzluğunuz (un sebebi), Allah'ın yanındadır. (Her şey, O'nun takdiri ile olur.) Doğrusu siz, (bu olaylarla) sınanan bir toplumsunuz,' dedi."²⁵

Bu ayetlerden anlaşıldığına göre, her dönemde inkarcılar, kendilerine tebliğde bulunanlara uyma-

mak için çeşitli bahaneler uydurmuşlardır. Ancak onların ileri sürdüğü fikir, düşünce ve itirazlar, ilmi ve mantıki dayanaklardan uzak bulunmaktadır. Peygamber ve onların izini takip eden tebliğcilerin, kendilerine karşı gelen inkarcılar tarafından bu şekilde uğursuz kabul edilmeleri de ilim ve mantık dışıdır. Konu ile ilgili ayetlerin tümünde dile getirildiği gibi inkarcıların uğursuzluğu, kötü hal ve hareketlerinin sonucudur. Günümüzde de tebliğ görevini üstlenen kişilere, zaman zaman aynı şekilde ilim ve mantık dışı itirazlar yapılmaktadır.

4- Bilindiği gibi, Yasin suresinin isimlerinden biri de, Kur'an'ın kalbi anlamında olan "Kalbu'l-Kur'an"dır.²⁶ Merhum Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır'ın da belirttiği üzere,²⁷ Ashabu'l-Karye kıssasına, Yasin suresinin kalbi dememiz mümkündür. Kanaatimize göre, "Kentin en uzak yerinden koşarak gelen adam"ın söylediği şeyler, bu kıssanın kalbi olarak değerlendirilebilir. Çünkü bu adamın söylediği, en güzel bir tebliğ, va'z ve bildiri örneği konumundadır. Onun konuşmalarında, dini bir tebliğde bulunması gereken ana özellik ve inceliklerin tümü bulunmaktadır. Konuşan veya muhatap olan kişilerin isimlerinin şu veya bu olması, önemli değildir. Önemli olan husus, onun konuşmalarında verilmek istenen mesajlardır. Bu mesajları, maddeler halinde şöyle sıralamamız mümkündür:

B. Kıssanın Mesajları

1- Kıssanın baş kahramanı olan tebliğci konuşmasına, "Ey kavmim!" diye başlamaktadır. Herhangi bir konuşmanın başında bulunan böyle bir hitap, sıcak bir diyalogu, saygı ve sevgiyi ifade etmektedir. Eğitimi, başarılı olmak için eğittiği kişileri sevmeli ve onların sevgisini kazanmalıdır. İnsanlar baskı, sertlik ve zorbalıkla eğitilmez. Tarih boyunca bütün peygamberler yumuşaklıkla, insanları severek ve sevgilerini kazanmaya çalışarak onları eğitimeğe çalışmışlar, söz ve davranışlarında buna özen göstermişlerdir.

Kur'an'da bu konuda da örnekler bulmak mümkündür. Mesela Lokman (a.s.) oğluna nasihat ederken, "Yavrucuğum!.. Allah'a ortak koşma!.. Doğrusu şirk, büyük bir zulümdür,"²⁸ demişti. Lokman (a.s.)'ın bu hitabı, onun, oğlunu eğitirken, sert bir tavır takınmadığını ve baskıcı bir metot uygulamadığını ortaya koymaktadır.

Nitekim Yüce Allah, Musa peygambere, kardeşiyle beraber Firavuna gitmelerini ve ona yumuşak söz söylemelerini emretmektedir: "Firavuna gidin. Çünkü o azmıştır. Ona yumuşak

²⁰ el-Bakara 2/256.

²¹ el-Ğaşiye 88/21,22.

²² el-Hac 22/67.

²³ el-Ânkebut 29/18.

²⁴ el-A'raf 7/130,131.

²⁵ en-Neml 27/45-47.

²⁶ el-Hazin, Ali b. Muhammed b. İbrahim, *Lubabu't-te'vil fi maani't-tenzi*, Beyrut, ts., IV,2; Yazır, *Hak Dini*, VI, 4002.

²⁷ Yazır, *Hak Dini*, VI,4015.

²⁸ Lokman 31/13.

söz söyleyin. Belki öğüt alır, yahut korkar."²⁹ Buna göre, yumuşak sözlerle tebliğde bulunmak, bu görevin önemli esaslarından sayılmaktadır.

Ayrıca Yüce Allah, başka bir ayette de "*Sen, hikmet ve güzel öğütle Rabb'inin yoluna çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et,*"³⁰ diyerek diyalogla, hikmet dolu öğütlerle tebliğde bulunmanın en güzel mücadele olduğunu haber vererek, tebliğcilere bu istikamette yol göstermektedir.

Saygı ve sevgiyi ifade eden, kırıncı olmayan sözlerin tebliğ çalışmalarının başarıya ulaşmasında büyük bir rolü olduğu muhakkaktır.

Ayrıca, burada konuşmaları üzerinde durduğumuz tebliğci kişi, ayetlerde ifade edildiği gibi kentin en uzak yerinden koşarak geliyor ve halka, "*Ey kavim!..*" diye hitap ederek konuşmasına başlıyor. Bu durum, bu kişinin hatırı sayılan ileri gelen bir kişi veya bir lider olabileceği intibamı da vermektedir.

2- Tebliğci kişi, ondan sonra şu mesajı vermektedir: "*Dosdoğru yolda, sırat-ı müstakim üzere olan ve bu istikamette tebliğde bulunan, aynı zamanda bu tebliğin karşılığı olarak, dünya hayatıyla ilgili herhangi bir ücret istemeyenlere uyun.*" Bu mesaja göre tebliğin bilinçli bir şekilde, herhangi bir dünyevi menfaat karşılığında değil, iyi niyetle, ihlas ve samimiyetle, Allah rızası için yapılması gerekir. Bu görevi yerine getiren tebliğcinin, kendi alanında fevkalade bir şekilde bilgili olması, bu bilgileri dosdoğru olarak anlatması ve bunun karşılığında bir menfaat beklememesi gerekir. İlmî ehliyeti haiz, öğrendiği ile amel eden, bunu eksiksiz bir şekilde topluma anlatan ve karşılığında herhangi bir ücret istemeyenlere uymak gerekir. Bu kıssada verilmek istenen mesajlardan birinin de bu olduğu anlaşılıyor. Nitekim Kur'an'ın başka ayetlerinde de aynı paralelde mesajlar verilmektedir:

"En yakın akrabaları uyar ve sana uyan müminlere kanadını indir. Şayet sana karşı gelirlerse, 'Ben sizin yaptıklarınızdan uzağım' de."³¹

"*Sen, hikmet ve güzel öğütle Rabb'inin yoluna çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et,*"³²

Bu ayetlerden anlaşıldığı gibi, inkarcıları, onlar karşısında hiçbir zaman geri adım atmadan, ezilmeden; bilgi ve ilim ile hakka ve doğruya çağırarak gerekir. Bu, Kur'an'a en uygun olan tebliğ metodudur.

Tebliğ faaliyetinde dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, bu faaliyetin, maddi veya manevi herhangi bir karşılık beklemeden, iyi niyetle Allah rızası

için yapılmasıdır. Bu şekilde yapılan bir tebliğin etkisi ve manevi hazzı, herhangi bir beklenti düşüncesi ile yapılan tebliğin etkisi ve hazzından çok daha fazla olur. Bu şekilde ihlas ve samimiyetle yapılan tebliğin ahiretteki karşılığı da, fevkalade büyük olacaktır. Menfaat ve ücret karşılığında yapılan işe, tebliğ değil, ticaret demek mümkün olabilir.

Ayrıca, böyle bir menfaat karşılığında tebliğ görevinde bulunan kişi, ihlas ve samimiyeti kaybedebileceği gibi, ücret aldığı yerin direktiflerine göre hareket ederek ilmi gerçeklerden uzaklaşabilir; aldığı ücret münasebetiyle inanmadığı, tasvip etmediği birçok şeyi söyleyebilir. Halbuki iman ve ilmin gücünün paranın gücünden daha kalıcı ve etkili olduğunu söyleyebiliriz. Ücret için değil, Allah rızası için, başka bir deyişle insanlığın yararı ve mutluluğu için tebliğ görevinde bulunan tebliğciler er veya geç başarılı olacaklardır.

3- Halka karşı konuşan kişinin konuşmalarında yer alan diğer önemli bir konu, "*Ben, niçin beni yaratana kulluk etmeyeyim? Siz de hep O'na döndürüleceksiniz,*" anlamındaki mesajdır. Burada, tebliğ bakımından fevkalade bir hassasiyet ve mükemmel bir edebi üslup vardır. Buna göre hangi düzeyde olursa olsun, insanları eğiten, tebliğ görevinde bulunan kişinin, muhataplarını incitmemesi, onlara yumuşak, tatlı ve gönül okşayıcı bir üslupla yaklaşması gerekir. Aslında, Ashabu'l-Karye kıssasının baş kahramanı olan kişinin bu cümlesi, "*Siz, niçin sizi yaratan ve kendisine döndürüleceğiniz olan Allah'a kulluk etmiyorsunuz?*" şeklinde yorumlanabilir. Çünkü cümlenin akışı, böyle bir anlamı çağırıştır. ³³ Ancak insan psikolojisinde, tenkide karşı bir tepki vardır. Ne kadar iyi niyetli olursanız olun, herhangi bir insana, yüzüne karşı hata ve kusurunu söylediğiniz zaman, o kişi memnun olmaz ve içinde size karşı bir tepki duygusu uyanır. Onun için bu kıssada söz konusu olan kişi, "*Siz, niçin sizi yaratana kulluk etmiyorsunuz?*" dememiş, fakat aynı anlamı ifade etmek için, daha farklı bir üslupla, "*Ben, niçin beni yaratana kulluk etmeyeyim?*" demiştir.

Tebliğcinin başarılı olabilmesi için, muhatabının psikolojik yapısını göz önünde bulundurarak hareket etmesi, son derece önemlidir. Kıssa ile ilgili ayetlerden anlaşıldığı gibi halk, tebliğcilere karşı peşin hükümle tepki duymaktadır. Genelde toplum psikolojisi böyledir. Kitleler, şuur ve mantık ölçülerinden ziyade, tahrik ve duygulara göre hareket etmektedirler. Onların bu duygularını rahat bir şekilde değiştirmek de, kolay olmamak-

²⁹ Taha 20/43,44.

³⁰ en-Nahl 16/125.

³¹ Eş-Suara 26/214-216.

³² en-Nahl 16/125.

³³ ez-Zemahşeri, Muhammed b. Ömer b. Muhammed b. Ahmed Carullah, *Tefsiru'l-Keşaf an hakaiku't-tenzil ve uyuni'l-ekavil fi vucuhi't-te'vil* (nşr. Muhammed Mursi Amr), Kahire 1977, V, 93; el-Beydavi, Abdullah b. Ömer b. Muhammed, *Envaru't-tenzil ve esraru't-te'vil*, Mısır 1955, II, 150.

tadır.³⁴ Dolayısıyla tebliğcinin, bütün bu durumları göz önünde bulundurarak hareket etmesi gerekir.

4- Kissada kentın uzak yerinden gelen kişi, kendi kavmine verdiği mesajlardan diğeri birinde ise, Yüce Allah'ın azametini, O'nun gücünün her şeyin üstünde olduğunu, O'nun yardımının olmadığı yerde tapılan başka şeylerin hiçbir yarar sağlamayacağını anlatmaya çalışmakta ve her yönüyle yüceliği bilinen Allah dururken, hiçbir faydası olmayan başka şeylere tapmanın sapıklık olduğunu vurgulamaktadır. Bunları anlatırken, muhataplarını incitmek ve onların gönlünü kazanmak için yine kendini misal olarak vermekte ve "Yüce Allah dururken, faydası olmayan başka şeyleri ilah edinirsem, apaçık bir sapıklık içinde olurum," gibi ifadeleri kullanmaktadır. Bu tebliğci, böyle bir açıklamayla dolaylı olarak muhataplarını uyarmakta, bu ince ifade ve edebi üslubuyla tebliğin güzel bir örneğini sergilemektedir.

Bir de burada, "O'ndan başka tanrılar edinir miyim hiç? Eğer o çok esirgeyen, bana bir zarar vermek dilerse, onların şefaati bana hiçbir yarar sağlamaz ve onlar beni kurtaramazlar" ayetinde söz konusu olan şefaati kavramı, İslam kültüründe bilinen şefaatten farklıdır. Kur'an'dan anladığımız kadıyla peygamber, veli, şehit ve ameli dürtüst olan müminler, ahiret gününde yakınları için şefaati olacaklardır.³⁵ Bunların ahiret günündeki şefaati, Allah'tan, şefaati ettikleri kişilerin bağışlanmasını dilemek şeklinde olacaktır. Bu ayette söz konusu olan şefaati ise, ahiretteki şefaati ile ilgili değildir. Burada kast edilen şefaati, Allah'tan başka tapılan şeyler, acizdirler ve beni, Allah'ın vereceği çeşitli zararlara karşı koruyamazlar; bu gibi durumlarda onların hiçbir yararı söz konusu olamaz, anlamındadır.³⁶

5- Kissada kentın uzak yerinden koşarak gelip kavmine nasihatlerde bulunan kişi son olarak, "Ben sizin Rabb'inize inandım, beni dinleyin," demektedir. Müfessirler, "Ben sizin Rabb'inize inandım," ifadesi için farklı yorumlarda bulunmuşlardır. Bazı alimler, kissadaki kişinin, bu konuşmayı muhatapları olan halka, diğeri bazıları ise, elçilere yönelik olarak yaptığını ileri sürmüşlerdir.³⁷ Bu hitap halka yöne-

likse, "Beni dinleyin, bana kulak verin", elçilere yönelikse, "Bana şahit olun" ve meleklere yönelikse, yine "Bana şahit olun" anlamı verilir. Kanaatimize göre, bunu halka yönelik olarak söylemiş olabilir. Çünkü onlara hitap etmekte ve onlarla diyalog içinde bulunmakta, onların Rabb'ine inandığını söyleyerek etkili olmağa ve onları bu istikamette yönlendirmeye çalışmaktadır. Elçilere gelince, zaten halka nasihat eden bu kişinin konuşmalarını canlı olarak kendi ağzından dinliyor ve onun inandığını açıkça müşahede ediyorlar. Normal olarak her tebliğci, mesajlarını muhatap seçtiği kişilere iletmeğe çalışmaktadır.

6- Ashabu'l-Karye kisasında baş rolü oynayan kişiye, "Cennete gir!" denilince, "Keşke kavmim, Rabb'imini beni bağışladığını ve beni ağırlananlardan kaldığını bilseydi!" diyerek cevap vermiştir.

Müfessirler, buradaki "Cennete gir!" hitabı hakkında farklı yorumlarda bulunmuşlardır. Alimlerden bazılarına göre o salih kişi, inkarcı kavmi tarafından şehit edildikten sonra kendisine, cennete gir, denilmiştir. Diğeri bazı alimlere göre ise bu ifade, kendisine henüz bu hayatta iken haber verilen bir müjdedir.³⁸ Gerçek anlamda cennete girme, kıyamet olayından sonra gerçekleşeceği için, bu konu ile ilgili ikinci görüşün daha isabetli olacağı kanaatindeyiz.

Aslında kissanın baş kahramanı olan kişinin, "Keşke kavmim, Rabb'imini beni bağışladığını ve beni ağırlananlardan kaldığını bilseydi!" şeklindeki ifadesi önemli mesajlar içermektedir. Bu kişi, kavmine nasihat etmekte, son derece samimi duygularla onlara tebliğde bulunmaktadır. Muhatapları ise, onun davetine icabet etmedikleri gibi, her açıdan kendisine zararlı olmağa çalışmaktadırlar. Yine de o, onların bu tavırları karşısında sinirlenmemekte, onlara kızmamakta ve onlar için iyi temennilerde bulunmaktadır. Peygamberler yolunu takip ederek, samimi bir şekilde tevhit mücadelesinde bulunan tebliğcinin, bu derece sabırlı, metanetli ve hoşgörülü olması son derece önemlidir.

Sabırla hareket etmenin, insan eğitiminde ve bu istikamette yapılan tebliğde önemli bir yeri olduğu için, Kur'an bu konu üzerinde sıkça durmaktadır. Bir misal olmak üzere Yunus peygamber'den bahsetmek istiyoruz. O, tevhit inancını otuz üç yıl kendi halkına tebliğ etmiş ve bunun sonunda ancak iki kişi kendisine inanmıştı.³⁹ Bunun üzerine, Allah'tan kendisine herhangi bir emir gelmediği halde, kentini terk etmişti. Yunus(as)'ın kissası Kur'an'da şu şekilde

³⁴ Le Bon, Gustave, *Kitleler Psikolojisi* (trc: İsmail Demirci ve diğeri), İstanbul 1997, s. 29; Freedman, J.L.- Sears, D.O.- Carlsmith, J.M., *Sosyal Psikoloji* (trc: Ali Dönmez), Ankara 1993, s.387 vd.

³⁵ el-Bakara 2/255; Yunus 10/3; Meryem 19/87; Taha 20/109; ez-Zuhruf 43/86; Buhari, "Rikak", 45; "Tevhid", 33; Müslim, "İman", 81; Ebu Davud, "Cihad", 26; İbn Hanbel, III,94, 325, V,43.

³⁶ es-Savi, Ahmed b. Muhammed, *Haşiyetu Allame es-Savi ala Celaleyn*, Beyrut ts., III, 321; Kutup, *İl Zilali'l-Kur'an*, VII, 18. Şefaati hakkında geniş bilgi için bakınız: İsmail b. Abdulğani ed-Dehlevi, *Risaletu'l-Tevhid* (trc. Ebu'l-Hasan en-Nedvi), Hindistan 1974, s.79 vd; Draz, Abdullah, *Düstüru'l-ahlak fi'l-Kur'an* (trc. Abdussabur Şahin), Beyrut 1991, s.160 vd.

³⁷ Fahreddin er-Razi, *Mefatihü'l-gayb*, Beyrut 1990, XXVI,60; Ateş, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, VII, 342.

³⁸ el-Maverdi, *en-Nuket*, V,14; er-Razi, *Mefatihü'l-gayb*, XXVI,60; Hicazi, M. Mahmud, *Furkan Tefsiri* (trc.Mehmet Keskin), İstanbul ts., V,198; Mevduci, *Telhim*, IV,579; es-Sabuni, Muhammed Ali, *Safvetu'l-tefasir*, İstanbul 1987, III, 11.

³⁹ ez-Zebidi, *Sahih-i Buhari Muhtasan Tecrid-i Sarih Tercemesi* (trc. Ahmed Naim), Ankara 1970, IX, 152.

anlatılmaktadır:

"Zünnun (Yunus)'a gelince, o, öfkeli bir halde ge-
cip gitmiş ve bizim kendisini asla sıkıştırmayacağımı-
zı zannetmişti. Nihayet karanlıklar içinde, 'Senden
başka hiçbir ilah yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçek-
ten ben zalimlerden oldum,' diye niyaz etti."⁴⁰

Burada işaret edildiği gibi Yunus (a.s.), Allah'tan kendisine herhangi bir emir gelmediği halde, kendi başına hareket ederek bulunduğu yeri terk etmiştir. Ancak bu hareketi, Allah'ın emrine muhalefet etme gayesi ile yapmamış; kavmi, Allah'ı inkar ederek hidayete gelmediği için, onlara, küfürlerinden dolayı kızmış ve onları terk etmek istemiştir. O, acele ettiğini ve bununla bir nevi hataya düştüğünü anlayınca, tevbe etmiş ve Allah onun tevbesini kabul etmiştir.⁴¹

Bir de bu ayetten anlaşıldığı gibi insan eğitimi ve bu konuda yapılan tebliğ, belli bir süre ile sınırlı değildir. Bu görevi üstlenen kişinin, şartlar ne olursa olsun, umutsuzluğa ve karamsarlığa kapılmadan, sabırla görevine devam etmesi gerekir. Çünkü insan eğitimi, bir süreç işidir; çok uzun süreli bir çalışma neticesinde, bu konuda sonuç elde edilebilir.⁴² Herhangi bir eğitimcinin, kendi alanında başarılı olabilmesi için, eğittiği kişileri, kendilerine tebliğde bulunduğu istikamette yönlendirmesi ve konuya tek-sif etmesi gerekir.⁴³ Haliyle böyle bir şey zaman ister ve ciddi bir sabrı gerektirir.

Ashabu'l-Karye kıssasında baş rolü oynayan bu kişide görülen diğer önemli bir husus da, fevkalade ciddi bir irade ile hareket etmesidir. İrade ile hareket etmenin, her konuda olduğu gibi, tebliğde de önemli bir yeri vardır. Hangi konuda olursa olsun, irade ile hareket etmeyen insanların başarılı olmaları tahmin edilemez. Merhum Ali Fuat Başgil, iradenin çeşitli başarılarıdaki önemini, şu ifadelerle dile getirmektedir:

"İnsan, zekası ve bilgisiyle değil, ancak iradesiyle insandır. Zeka ve bilgi, az çok hayvanda da vardır. Fakat, hususiyle, ahlaki manada irade, canlı uzviyetler zincirinin son halkasını teşkil eden insana mahsus bir kudret ve imtiyazdır. İrade, yalnız insanı hayvandan değil, hem de insanları birbirinden ayıran ve aralarında üstünlük ve aşağılık farkları yaratan yegane ruhi kuvvettir. Etrafına bak, gördüğün üstün insanlar, bunu hep iradelerinin kuvvetine borçludurlar. Tarihte şerefli yer almış ve ün kazanmış şahsiyetlerin hepsi bunu irade silahı ile fethetmişlerdir. Bu

bir kaidedir ve istisnası yoktur."⁴⁴ Başgil'in de dediği gibi, iradenin, her türlü başarı için bir anahtar veya vazgeçilmez bir basamak rolünü oynaması, bir kaidedir. Hele tebliğ için, irade çok daha önemlidir. Çok kişi, zeki veya alim olmadığı halde, güçlü iradelerinin neticesinde başarılı olabilirler. Fakat ne kadar zeki veya alim olursa olsun, iradesiz insanların başarılı olduğu görülmemiştir. İradenin ifadesi olan gayret, muvaffakiyetin önemli basamağıdır. O da, peygamberlerin ve onların yolunu takip eden tebliğcilerin elden bırakmadığı değerli bir manevi değerdir.

Bir de, buraya kadar maddeler halinde sıraladığımız bu yorumların tümü, "Tebşir ve İnzar" (müjdeleme ve uyarma) esasına dayanmaktadır. Ashabu'l-Karye kıssasında baş rolü oynayan kişinin söylediği sözlerinin ana teması, muhataplarını müjdeleme ve uyarıp korkutmadır. Zaten Kur'an'da anlatılan tebliğin ana teması da, bu önemli iki mesele üzerinde kurulur. Çeşitli ayetlerde bildirildiğine göre, Yüce Allah'ın Hz. Muhammed (s.a.v.)'i seçip elçi olarak göndermesinin esprisi de, bu temaya dayanmaktadır. Bu durum, çeşitli ayetlerde dile getirilmektedir: "Biz seni ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik."⁴⁵ "Biz seni şahit, müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik."⁴⁶ Kur'an'ın başka bir yerinde, bu iki ayetin anlamı daha kapsamlı ve daha geniş çerçeveli bir şekilde anlatılmaktadır: "Ey peygamber, biz seni şahit, müjdeci, uyarıcı, Allah'ın izniyle O'na çağırıcı ve aydınlatıcı bir kandil olarak gönderdik."⁴⁷ Bu ve benzeri ayetler, peygamberlerin tebliği olarak gönderilmelerinin sebebini, açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Makalemizin konusu olan bu kıssadaki tebliğcinin anlattıkları da, müjdeleme ve uyarıp korkutmanın güzel bir yansımasıdır. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hayatı incelendiği zaman, onun hayatının, baştan sona kadar tebliğ örnekleriyle dolu olduğu görülür.⁴⁸ "Tebşir ve İnzar" ile ilgili olarak manaları üzerinde durduğumuz bu ayetlerde de görüldüğü gibi, tebliğde müjdeleme anlamına gelen tebşir önce; uyarıp korkutma anlamına gelen inzar ise, sonra gelmektedir.

Ashabu'l-Karye kıssasını anlatan bu ayetlerde, son olarak Allah'ın yoluna davet eden elçilere ve onların yolunda yürüyen tebliğcilere uymayan, onlara muhalefet eden ve onlara zarar verenlerin, kurtuluşu başkalarına tabi olmakta arayanların, Yüce Allah tarafından, korkunç bir gürlütle ile yok edildik-

⁴⁰ el-Enbiya 21/87.

⁴¹ Hicazi, *Furkan Tefsiri*, IV, 102; Yıldırım, Celal, *Tefsirli Kur'an-ı Kerim Meali*, İzmir 1984, II,661.

⁴² English H.B. English A.C., *A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psycho Analytical Terms*, Logmans 1958, s.169; Binbaşoğlu, Cavit, *Eğitime Giriş*, Ankara 1988, s.7.

⁴³ Kneller, George F., *Introduction to the Philosophy of Education*, New York 1971, s.7.

⁴⁴ Başgil, Ali Fuat, *Geçerle Başbaşa*, İstanbul 2000, s. 23.

⁴⁵ el-Furkan 25/56.

⁴⁶ el-Fetih 48/8.

⁴⁷ el-Ahzab 33/45,46.

⁴⁸ Bu konuda daha geniş bilgi ve örnekler için bakınız: Önkal, Ahmet, *Rasulullah'ın İslam'a Davet Metodu*, Konya 1989, s. 8 vd.; Özbek, Abdullah, *Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed (s.a.v.)*, Konya, ts., s.138 vd.

leri anlatılmaktadır. Bu ayetlerde belirtildiğine göre, insanlık tarihi boyunca bu şekilde zulmeden milletler, hep helak olup gitmişlerdir. Neticede bütün insanlar, ahiret gününde Allah'ın huzurunda toplanacak ve yaptıkları işlerden sorguya çekileceklerdir.

Sonuç

İnsanlık tarihi boyunca Yüce Allah, insanoğlunu uyarmak ve ona yol göstermek için elçiler göndermiş ve onların vasıtasıyla, geleceğe ışık tutan kutsal kitaplar indirmiştir. Kur'an-ı Kerim bu kitapların en sonuncusu ve en mükemmeldir. Kur'an'da, insanı her alanda aydınlatan bilgiler vardır. Özellikle Kur'an kıssaları, birçok yönden eğitici mesajları içermektedir. Yasin suresinde bulunan ve konusuna binaen Ashabu'l-Karye diye adlandırılan kıssa da bunlardan biridir.

Yüce Allah, bu kıssanın insanlara ders ve ibret alınması için anlatılmasını emretmektedir. Kıssada, önce bir memleket halkına tebliğde bulunan üç elçi ile halk arasında meydana gelen tartışmalar yer almaktadır. Ardından, kentin uzak tarafından koşarak gelen bir kişinin kendi kavmine yönelik olarak yaptığı nasihatler anlatılmaktadır.

Bilindiği üzere Yasin süresi, Kur'an'ın kalbi olarak kabul edilir. Bize göre de, Yasin süresindeki Ashabu'l-Karye kıssası ve bu kıssada, kentin uzak yerinden gelen kişinin yaptığı konuşmalar, bu sürenin önemli bir yerini oluşturmaktadır. Çünkü bu kişinin konuşmaları, en güzel va'z ve nasihat örneğini simgelemektedir. Bu kişi konuşmasında, halkla güzel bir diyalog kurmağa çalışmakta, dünya hayatıyla ilgili herhangi bir maddi ücret istemeden onlara, tevhid inancına çağıran elçilere uymayı tavsiye etmekte ve muhataplarını incitmek için hep kendini misal göstererek onlara hidayete çağıran mesajlar iletmektedir. Onun bu mesajlarında

en güzel sırlar, fesahat ve belagatın en güzel örnekleri yer almaktadır.

Özellikle şunu unutmamak gerekir ki, hangi konuda olursa olsun, hür bir irade, sağlıklı bilgi ve iyi niyetle yapılan tebliğ, en verimli ve en güçlü neticeyi doğurur. Maddi bir ücret karşılığında yapılan tebliğin, bu ücreti sağlayan kişilerin müdahalesiyle, ilim ve samimiyet çizgisinden sapma ihtimali çok büyüktür.

Tebliğ görevini üstlenen kişilerin, muhataplarının psikolojik durumlarını göz önünde bulundurarak, onlarla en güzel bir biçimde diyalog kurma metodunu takip etmeleri gerekmektedir. Ashabu'l-Karye kıssasının baş kahramanı durumunda olan kişinin konuşmalarında, bunun güzel örnekleri vardır. Bu kıssada yer alan tebliğci kişi muhataplarına seslenirken, "Siz, sizi yaratan Rabbinize niçin ibadet etmiyorsunuz?" demek yerine, "Ben, beni yaratan Rabbime niçin ibadet etmeyeyim?" demek suretiyle, muhataplarını daha nazik bir üslupla uyarmayı hedeflemiştir. Ayrıca bu tebliğcinin, Yüce Allah'ın üstünlüğünü ve ondan başka tapılan diğer varlıkların acizliğini dile getirdikten sonra, "Her şey böyle apaçıkken ben, O Yüce Allah'a tapmazsam, sapıklardan olurum" şeklindeki ifadesinde de, aynı nezaket üslubunu görmek mümkündür. Bu tebliğ örneğinde, muhatabı incitmeme hususunda fevkalade bir nezaket örneği gösterilmektedir.

Kıssanın sonunda, tebliğcilerin sabır, iyi niyet ve olumlu tavırları sebebiyle müjdelendikleri, inkarcı ve bozguncu insanların da, neticede Allah'ın gazabına uğrayarak helak edildikleri ve ahiret gününde herkesin, yaptıklarının karşılığını göreceği anlatılmaktadır. Böylece Ashabül-Karye kıssası, diğer Kur'an kıssaları gibi, insanları en etkili bir biçimde uyarmayı hedeflemektedir.